Vsebinsko letno poročilo Zavoda YouSea

za leto 2025

Lucija, januar 2026

Kazalo

MODRA ŠOLA **3**
Povzetek aktivnosti 3
Komuniciranje o Modrih šolah 4
Vključevanje v mednarodni program blue schools 4
KONZORCIJ POVEZANI ZA MORJE 4
PARTICIPATIVNA ZNANOST ZA MLADE 5
PREBIVALCI TVOJEGA MORJA **8**
ODKRIVAJ Z NAMI **10**
V SPOMIN VELIKIM **11**
ZELENI ZAKLADI MORJA **12**
TEAMFORADRIS **13**
EKO PLIMA **14**
Čistilne akcije 14
pobude 14
TI ZA MORJE **15**
Vključitev v program pine za usposabljanje mentorjev in opravljanje prakse 15
Krepitev kompetenc delovnega tima zavoda YouSa 15
Komunikacija preko komunikacijskih kanalov zavoda YouSea 16
Ozaveščanje javnosti preko medijev 16

MODRA ŠOLA

Krepitev okoljske pismenosti otrok in podporne storitve za izobraževalne ustanove

Program **Modra šola** predstavlja eno izmed ključnih usmeritev Zavoda YouSea. Namenjen je krepitvi oceanske pismenosti (ocean literacy) med mladimi in podpore vzgojno-izobraževalnim ustanovam pri vključevanju vsebin o varstvu morja v pedagoški proces. Program izhaja iz prepričanja, da lahko dolgoročno ohranimo morski ekosistem le z zgodnjim izobraževanjem in vključevanjem mladih generacij v naravovarstveno delovanje.

Cilj programa je okrepiti okoljsko zavest ter občutek odgovornosti učencev, učiteljev in širše šolske skupnosti ter vzpostaviti trajne vezi med izobraževalnimi ustanovami in morjem kot dragocenim, a pogosto spregledanim delom našega naravnega okolja. Šole, vključene v program, postanejo del mreže Modrih šol – skupnosti, ki se zavzema za raziskovanje in varstvo morja ter aktivno vključuje trajnostne vsebine v šolski vsakdan.

Program temelji na pedagoških pristopih, ki spodbujajo aktivno učenje, raziskovanje, projektno delo in kritično razmišljanje. Zavod šolam nudi strokovno, tehnično in organizacijsko podporo. Predvsem ponuja niz izkustvenih aktivnosti – od opazovanja obalnih habitatov in zbiranja podatkov o vrstah do delavnic in čistilnih in ozaveščevalnih akcij. Temelji na izkustvenem učenju, raziskovalnem pristopu in neposrednem stiku z naravo. Učenci postanejo aktivni opazovalci in soustvarjalci naravovarstvenih vsebin, učitelji pa pridobivajo nova orodja in kompetence za trajnostno vzgojo.

V letu 2025 smo začeli z izvajanjem projektov Povezani za morje in Participativna znanost za mlade, ki sta financirana preko Javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024 s strani Ministrstva za javno upravo. V sklopu teh dveh projektov smo v sodelovanju s partnerji izvedli številne izobraževalne aktivnosti: več kot 110 predavanj, delavnic in terenskih dni za udeležence različnih starostnih skupin in predznanj.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- vzpostavljeno sodelovanje s 14 šolami in izobraževalnimi institucijami;
    - Osnovna šola Koper,
    - Ljudska šola Lipa ob Vrbi,
    - Osnovna šola Dutovlje,
    - Osnovna šola dr. Bogomirja Magajne Divača,
    - Osnovna šola Livade-Izola,
    - Osnovna šola Vojke Šmuc Izola,
    - Scuola elementare Dante Alighieri Isola,
    - Osnovna šola Jožeta Kranjca Rakek,
    - OŠ Brezovica pri Ljubljani,
    - Osnovna šola Lucija,
    - OŠ Cirila Kosmača Piran,
    - Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani,

    - Fakulteta za turistične študije, Univerza na Primorskem.
- izvedba več kot 90 aktivnosti za preko 450 učencev,
- izvedba 4 aktivnosti za 148 pedagoških delavcev,
- Izdelava podrobnega programa Modrih šol z ugodnostmi in obveznostmi za šole.
- Sodelovanje pri First Lego League – strokovno svetovanje trem ekipam iz Divače, Vižmarij Broda in Črnega Vrha pri razvoju rešitev za morske habitate in varovanje leščurja; ekipa Roborex je dosegla četrto mesto na državnem tekmovanju.

Komuniciranje o Modrih šolah:

Komunikacijske aktivnosti o izobraževalnih aktivnostih v okviru programa Modra šola izvajamo redno preko naših družbenih omrežij, e-novičnika, redno objavo dogodkov in novih vsebin na naši spletni strani in predstavitvami ter sporočili za javnost.

Podelili smo tudi certifikate Modra šola in Biser Modre šole:

- Osebno priznanje BISER MODRE ŠOLE devetošolcu Tymurju Balakarju in prvi SREBRNI CERTIFIKAT MODRE ŠOLE Osnovni šoli Koper.
- naš drugi SREBRNI CERTIFIKAT MODRE ŠOLE Osnovni šoli Dutovlje,
- tretji SREBRNI CERTIFIKAT MODRE ŠOLE naši prvi Modelni šoli Osnovni šoli Cirila Kosmača Piran.

Vključevanje v mednarodni program Blue schools:

V oktobru in novembru 2025 smo začeli z vzpostavljanjem sodelovanja in pridobitev vloge nacionalnega koordinatorja za Slovenijo v Mreži evropskih modrih šol (NEBS - Network of European Blue Schools. V okviru programa se je v tem letu vključilo 10 šol, ki bodo poleg našega programa Modra šola svoje aktivnosti izvajali tudi pod okriljem Blue Schools.

1.1 POVEZANI ZA MORJE

Financiranje: v okviru Javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024 s strani Ministrstva za notranje zadeve in javno upravo

Obdobje trajanja projekta: 01. 01. 2025 - 30. 03. 2027, 27 mesecev

Konzorcij:

- Vodilni partner: Morigenos
- Partner 1: Zavod YouSea
- Partner 2: zavod NOMED
- Partner 3: Zavod IZRIIS

Konzorcij **Povezani za morje** naslavlja potrebo po povezovanju in profesionalizaciji nevladnih organizacij, ki delujejo na področju varovanja morskega ekosistema in morskega okolja. Naš cilj je ustvariti močno mrežo organizacij, ki bo izboljšala komunikacijo z javnostjo, dvignila ozaveščenost in spodbujala aktivno vlogo posameznikov pri varstvu morja in obenem z digitalizacijo, izobraževanjem in mreženjem krepila zmogljivosti organizacij ter dolgoročno prispevala k trajnostnemu delovanju.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- V januarju 2025 se je izvedla zaposlitev ene osebe, ki večinoma skrbi za izobraževalne in razvojne aktivnosti na področju programa Modre šole in ostalih izobraževalnih vsebin.
- Organiziran javni dogodek: Javni dogodek otvoritve razstave, 27. 01. 2025, Facebook.
- V okviru konzorcija sta bila izvedena dva dogodka izmenjave znanja med konzorcijskimi partnerji.
- Razvita komunikacijska strategija.
- Redno komuniciranje o aktivnostih konzorcija in njegovih partnerjev.
- Poleg tega so bile izvedene tudi naslednje aktivnosti za dvig prepoznavnosti konzorcija in njegovih organizacij:
    - Izdelana maskota konzorcija - rak samotar po imenu Branko je bil oblikovan junija 2025.
    - Razvili smo skupno strategijo komuniciranja in podobe konzorcija - izdelano junija 2025.
    - 80 objav na komunikacijskih kanalih partnerjev - do konca julija 2025 objavljenih 85 objav.
    - 20 omemb konzorcija ali njegovih članov v medijih - do julija 2025 objavljenih 20 prispevkov.
    - Organiziran je bil skupni javni dogodek, 27. 01. 2025 - Otvoritev razstave *V spomin velikim*.
- V okviru konzorcija poteka tudi vzpostavljanje digitalne platforme za občansko znanost. V tem letu je potekalo oblikovanje prve verzije platforme.

Izvajali smo tudi aktivnosti za dvig ozaveščenosti javnosti:

- Vključena modelna šola, ki bo sodelovala v razvoju izboraževalnih aktivnosti konzorcija - 20. 6. 2025 podpisan sporazum o sodelovanju Osnovne šole Cirila Kosmača Piran.
- Izvedenih 85 izobraževalnih delavnic in 4 terenski dnevi za udeležence različnih starostnih skupin.
- Pripravljen in izveden večdnevni izobraževalni program za šolske skupine.

- Izvedeno usposabljanje pedagoških in strokovnih delavcev.
- Postavitev potujoče fotografske razstave “Prebivalci tvojega morja” na 8 lokacijah: OŠ Cirila Kosmača Piran, OŠ Lucija, OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača, OŠ Koper, Grand Hotel Bernardin 2x, v Samostanu Sv. Ane v Kopru in v Hotelu Kempinski Palace Portorož ob 30. obletnici UP Fakultete za turistične študije - Turistice.
- Izvedene čistilne akcije;
    - 22. 4. 2025 Čistilna akcija ob svetovnem dnevu Zemlje.
    - 8. 5. 2025 Čistilna akcija morskih travnikov v Ankaranu,
    - 9. 5. 2025 Čistilna akcija morskih travnikov v Kopru.
    - 29. in 31. 8. 2025 Čistilni akciji morskih travnikov v Izoli,
    - 2. in 7. 9. 2025 Čistilni akciji morskih travnikov v Kopru.
    - 20. 9. 2025 Čistilna akcija Čista obala ob 40. obletnici svetovne akcije International Coastal Cleanup (ICC), kjer smo se predstavili s stojnico in izvedli delavnico Spoznaj prebivalce tvojega morja.
- Oblikovana pravila konzorcija za priključitev drugih zainteresiranih organizacij.

1.2 PARTICIPATIVNA ZNANOST ZA MLADE

Financiranje: v okviru Javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024 s strani Ministrstva za notranje zadeve in javno upravo

Obdobje trajanja projekta: 01. 01. 2025 - 30. 03. 2027, 27 mesecev

Konzorcij:

- Vodilni partner: Kulturno izobraževalno društvo PiNA
- Partner 1: Zavod YouSea
- Partner 2: Trajna idt.
- Partner 3: Zavod 404

Konzorcij **Participativna znanost za mlade** združuje nevladne ključne organizacije s področja izobraževanja, ki želimo z našim delovanjem in aktivnostmi opolnomočiti mlade z vključevanjem v participativno znanost, povečati njihovo zaupanje v znanost in omogočiti aplikativno uporabo znanja za dosego pozitivnih družbenih sprememb. Povezujemo nevladne organizacije, izobraževalne ustanove, raziskovalne inštitute in industrijo, s čimer bomo prispevali k povečanju znanstvene pismenosti in participacije mladih v znanosti in družbenih procesih.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Zaposlitev ene osebe s 01. 01. 2025.

- Razvoj strategije za vključevanje participacije v delovanje v vse ravni organizacije, kateri so zapisani načini aktivnega vključevanja javnosti v različne projekta Zavoda YouSea - junij 2025.
- Razvoj mreže partnerskih organizacij za participativno znanost; sporazum o sodelovanju podpisan z 10 organizacijami.
- Izvedba skupnih aktivnosti/projektov znotraj konzorcija in mreže;
    - 31. 05. 2025 Prisotnost na Pristaniškem dnevu v sodelovanju s PiNO,
    - 01. 07. 2025 Delavnica za učitelje OŠ Vita Kreigherja v sodelovanju s PiNO,
    - 24. 09. 2025 Dialog Morje v sodelovanju s PiNO,
    - 28. 08. 2025 Udeležba na festivalu Lahko si upaš!, YSEA; PINA; NOMED
    - 20. 09. 2025 Sodelovanje v čistilni akciji Čista obala,
    - 28. 11. 2025 Sodelovanje na Mednarodnem dnevu Mediterana, iM:PACT,
    - 02. 12. 2025 Predstavitev dela zavoda Biotehniški izobraževalni center Ljubljana,
    - 12. 11. 2025 Sodelovanje na Dnevu občanske znanosti 2025,
    - 17. 11. 2025 Dogovor za sodelovanje s konzorcijem PZM pri testiranju platforme - pripravljalna faza.
- Razvoj dveh delavnic za mlade; razvoj delavnic Mladi morski biologi ter Mladi morski biologi na terenu, namenjeni spoznavanju mladih z znanostjo in različnimi raziskovalnimi metodami:
    - 29. 05. 2025 - izvedba delavnice za dijake II. gimnazije Maribor,
    - načrtovanje izvedbe preostalih 7 izvedb delavnic.
- Sodelovanje v razvoju in izvedbi dveh usposabljanj za mentorje.
- Vključevanje
- Krepitev kompetenc zaposlenih na področju participativne znanosti, vodenja projektov, izvajanja aktivnosti za krepitev oceanske pismenosti in podobne; vodenje individualnih porteljev.
- Omemba partnerjev in konzorcija v 9 medijskih prispevkih.

PREBIVALCI TVOJEGA MORJA

Izobraževanje in ozaveščanje o varstvu narave

Velika večina prebivalcev in obiskovalcev slovenske obale se ne zaveda, kako biotsko pestro je slovensko morje, saj nam je to okolje pretežno nedosegljivo očem in s tem tudi oddaljeno od srca. V Zavodu YouSea verjamemo, da lahko varujemo naravo le, če jo poznamo. Zato želimo s projektom **Prebivalci tvojega morja** javnosti približati naše morsko okolje in organizme v njem.

Osrednji element projekta je potujoča fotografska razstava visoko kakovostnih fotografij mednarodno priznanega in večkrat nagrajenega podvodnega fotografa Boruta Furlana, ki prikazujejo bogato biotsko pestrost slovenskega morja. Razstava je namenjena širši javnosti – z živobarvnostjo in raznolikostjo podvodnega sveta želi približati čudovito življenje našega morja, spodbuditi zanimanje za njegove prebivalce ter prebuditi občutek povezanosti in odgovornosti za varovanje morskega okolja. Vsako fotografijo spremlja identifikacijska kartica z osnovnimi podatki in QR kodo za dostop do razširjenih vsebin na spletni strani. Razstava gostuje v različnih javnih prostorih, zlasti v šolah, kjer služi kot izhodišče za izvajanje predavanj in delavnic o trajnostnem ravnanju z morskim okoljem.

V letu 2025 je Zavod YouSea v okviru projekta Prebivalci tvojega morja nadaljeval z izobraževalnimi in ozaveščevalnimi aktivnostmi za širšo javnost o morskih organizmih in ekosistemih slovenskega morja.

V okviru aktivnosti konzorcija Povezani za morje, ki je financiran preko Javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024, Ministrstvo za javno upravo, smo postavili potujoče razstave na različnih javnih lokacijah.

Poleti je bil velik poudarek na izobraževalnih vsebinah v okviru kampanje *Morske živali niso igrače*, ki je potekala v sodelovanju z Radiem Capris. V okviru kampanje smo se oglašali iz mobilnega studia, ki je gostoval na plažah v vseh štirih obalnih občinah. V sklopu gostovanja smo izvedli tudi delavnice za otroke z vsebinami na temo ohranjanja biotske raznovrstnosti, varovanja morja in pomenu morskih travnikov.

Poleg tega smo na naših družbenih omrežjih ozaveščali o pomenu ohranjanja biotske raznovrstnosti v našem morju in predstavili najbolj pogoste prebivalce našega morja.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Postavitev različnih modulov razstave na 8 javnih prostorih (kazalnik projekta Povezani za morje 10):
    - OŠ Cirila Kosmača Piran,
    - OŠ Lucija,
    - OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača,
    - OŠ Koper,
    - Grand Hotel Bernardin 2x,
    - OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevec,

- Samostan Sv. Ane v Kopru in
- Hotelu Kempinski Palace Portorož ob 30. obletnici Turistice.

- Organizacija izobraževalnih dogodkov, delavnic in predavanj za različne starostne skupine (v sklopu projektov Povezani za morje, Participativna znanost za mlade, Slastna invazija, RISTANC in drugih). Poleg številnih delavnic v šolah, vrtcih in drugih izobraževalnih institucijah smo izvedli tudi naslednje delavnice in predavanja v okviru posameznih dogodkov:
  - 31. maj 2025: *Predstavitev Prebivalcev tvojega morja* v okviru Pristaniškega dneva Luke Koper.
  - 2. julij 2025: Delavnica *Morske živali niso igrače!* v okviru gostovanja v mobilnem studiu Radia Capris na Plaži Žusterna.
  - 16. julij 2025: Interaktivna delavnica *Skrivnostni morski travnik* v okviru gostovanja v mobilnem studiu Radia Capris na Plaži ADRIA Ankaran.
  - 29. julij 2025: Interaktivna delavnica *Vpliv odpadkov na morje s Katarino Parovel iz zavoda Nomed* v okviru gostovanja v mobilnem studiu Radia Capris na Plaži Svetilnik Izola.
  - 6. avgust 2025: Interaktivna delavnica *Povezani za morje in foto kotiček z našo maskoto, rakom samotarcem Brankom* v okviru gostovanja v mobilnem studiu Radia Capris na Centralni plaži Portorož.
  - 21. avgust 2025: Delavnica *Prebivalci tvojega morja in pomen biotske raznovrstnosti in zaščite morskih živali* v okviru Tabora za celiakijo v Piranu za otroke iz cele Slovenije.
  - 20. september 2025: Interaktivna delavnica *Sprehod s strokovnjakom ob morski obali* v okviru čistilne akcije Čista obala, kjer smo skupini otrok predstavili prebivalce našega morja, ki smo jih srečali na morskem obrežju.
  - 7., 10. in 11. november 2025: Spoznavanje pomena varovanja morja in njegove biotske raznovrstnosti v okviru *kuharske delavnice Slastna invazija* z učenci OŠ Lucija.
  - 9. december 2025: Strokovno vodena terenska delavnica *Odkrivanje narave ob slovenski obali* (Krajinski park Strunjan) za člane študijskega krožka Varstvo narave in okolja, UNI3 Koper.

ODKRIVAJ Z NAMI

Modri trajnostni izobraževalni turizem

Projekt **Odkrivaj z nami** združuje izobraževanje, trajnostni turizem in varstvo narave z namenom, da obiskovalcem ponudi priložnost za aktivno vključevanje v ohranjanje morskih ekosistemov. Udeleženci postanejo »raziskovalci za en dan«, saj se pod strokovnim vodstvom udeležujejo vodenih aktivnosti v naravnem okolju, ki jim omogočajo neposreden stik z morjem, raziskovanje njegove biotske raznovrstnosti ter razumevanje pomena zdravega morskega ekosistema. Program spodbuja trajnostno ravnanje ter odgovornost, kot so zavračanje plastike, spoštljivo ravnanje z morskim okoljem in ozaveščanje o škodljivosti sidranja v občutljivih habitatih, obenem pa ustvarja nove priložnosti za lokalno skupnost in turistične ponudnike. Z vključevanjem turistov v izobraževalne programe projekt gradi dolgoročno podporo varovanju narave in krepi zavest o pomembnosti sonaravnih pristopov v turizmu.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Razvit program Sprehodi ob morju s strokovnjakom / Obmorski sprehodi z biologom, ki vključuje izobraževalne oglede bio-/geoloških posebnosti slovenske obale in slovenskega morja ter ozaveščanjem o pomenu varovanja morja; trženje preko Booking portoroz.si, v postopku odobritve na portalih Tripadvisor in Viator.
- V okviru podjetniškega inkubatorja *Inova Tour Koper Capodistria 2024* razvit program Doživetje med zelenimi zakladi morja; program snorkeling ogledov morskih travnikov, namenjen spoznavanju pomena morskih travnikov in njegovih ekosistemskih storitev; trženje preko Booking portoroz.si, v postopku odobritve na portalih Tripadvisor in Viator.
- V okviru natečaja Turističnega združenja Portorož *Razvoj in trženje inovativnih in trajnostnih turističnih doživetij* razvit program Raziskovanje Morske oaze Piran s podvodnim dronom, ki omogoči obiskovalcem, da si v živo ogledajo umetne strukture Morske oaze Piran in skulptur leščurjev razstave V spomin velikim ter biotsko pestrost okrog njih; tržimo preko Booking portoroz.si, v postopku odobritve na portalih Tripadvisor in Viator.
- V juliju izvedba fotografiranja in video posnetki za potrebe oglaševanja doživetij Raziskovanje Morske oaze Piran s podvodnim dronom in Doživetje med zelenimi zakladi morja.
- V poletnem času objave doživetij na naših družbenih omrežij in e-novičniku ter promocija doživetij v okviru Turističnega združenja Portorož.
- Vnešeni termini za izvedbo doživetij 1x tedensko v času sezone v letu 2026 na portalu www.portoroz.si in rezervacijskem sistemu LoveIstria.
- Sodelovanje na Posvetu o regenerativnem turizmu. Irena Fonda je sodelovala na posvetu »Turizem, ki vrača ljudem in destinaciji« o destinacijskih partnerstvih in vključujočem razvoju.

V SPOMIN VELIKIM

Ozaveščanje o izumiranju velikega leščurja (Pinna nobilis)

Projekt **V spomin velikim** združuje umetnost in naravoslovje z namenom ozaveščanja javnosti o problemu izgube habitatne raznolikosti, ki jo je povzročilo izginotje leščurjev (Pinna nobilis), največje sredozemske školjke, ki je zaradi množičnega izumiranja izgubila svojo ključno vlogo v morskem ekosistemu. V okviru projekta so umetniki ustvarili umetniške skulpture po vzoru velikega leščurja, ki so namenjeni ozaveščanju o tej vrsti za morski ekosistem, in kasneje v prvi podvodni galeriji v Sloveniji služijo kot inovativne površine za naselitev morskih organizmov ter s tem prispevajo k obnovi ekosistemov in sonaravni marikulturi. Projekt smo izvedli s finančno podporo nagrade, ki smo jo prejeli z zmago na Trajnostnem razpisu podjetja Gen-I septembra 2024.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Organizacija razstave v Galeriji Monfort; razstavljenih 95 skulptur leščurjev in 9 drugih umetniških del, sodelujočih 81 umetnikov iz 4 držav.
- Javni dogodek otvoritve razstave (27. 01. 2025, Facebook), ki se ga je udeležilo približno 160 oseb, med njimi predstavniki občine, Morske biološke postaje in Krajinskega parka Strunjan.
- Postavitev primernih skulptur v morje (26. 05. 2025)
- Izdan katalog umetniških del; objavljen v Digitalni knjižnici Slovenije – dLib.si in natisnjen v 120 izvodih - maj 2025.
- Pripravljena metodologija monitoringa razvoja biotske pestrosti obrasti in ribjih vrst ob in na skulpturah - junij 2025.
- Redno izvajanje monitoringa skulptur (2025 - 2027);
    - junij 2025,
    - 04. julij 2025,
    - 24. julij 2025,
    - 14. avgust 2025 neuspešen monitoring zaradi izjemno slabe vidljivosti.
    - Nadaljevanje monitoringa struktur,
- Komunikacija o rezultatih projekta (2025 - 2027);
    - Januar - september 2025 - 37 objav na komunikacijskih kanalih zavoda in 46 zgodb,
    - Januar - september 2025 - 36 medijskih objav o projektu,
    - nadaljevanje komuniciranja o projektu.
- Vmesne analize in interpretacije podatkov (2025 - 2027).
- Nadaljnje vključevanje umetnikov v naravovarstvene aktivnosti in projekte za doseganje širše javnosti (2025 - 2027).

Komunikacija o projektu:

- 10 objav na komunikacijskih profilih YouSea.
- ustvarjena in sproti ažurirana podstran projekta na spletni strani Zavoda YouSea.

ZELENI ZAKLADI MORJA

Ozaveščevanje o pomenu morskih travnikov

Projekt **Zeleni zakladi morja** je osredotočen na zaščito morskih travnikov in ozaveščanje javnosti o njihovem pomenu kot ključnega ekosistema za filtracijo vode, zaščito obal pred erozijo in življenjski prostor številnih vrst. Kljub svojemu pomenu so morski travniki izpostavljeni številnim pritiskom: sedimentacija zaradi poglabljanja morskega dna in melioracije rek, sidranje rekreativnih plovil, netrajnostni ribolov, odpadki in onesnaževanje iz kopnega. Vse to vodi do neposrednih poškodb in degradacije morskih travnikov. Poleg tega pa zmanjšanje svetlobe v vodnem stolpcu in na morskem dnu, onemogoča fotosintezo, rast in preživetje rastlin. Posebej nevaren je tudi napačen odnos ljudi, ki morske trave pogosto dojemajo kot nadlogo na plažah in obalah, in jih posledično nimajo interesa varovati.

Zavod YouSea se pri varovanju morskih travnikov ne osredotoča le na čiščenje in druge neposredne ukrepe, temveč tudi na povečanje morske pismenosti. Pomemben del našega dela predstavljajo izobraževalne in ozaveščevalne aktivnosti, od delavnic in terenskih ogledov do vodenih snorkeling in sea-watching tur po morskih travnikih. S tem imajo udeleženci priložnost pobliže spoznati pestrost življenja v teh občutljivih habitatih ter izvedeti, kako lahko sami prispevajo k njihovi ohranitvi.

V letu 2024 smo v sodelovanju z Okoljem Piran in SPAR Slovenija izvedli obsežno osveščevalno kampanjo o pomenu morskih travnikov, ki je vključevala postavitev informativne table na mestni plaži v Portorožu, izvedba dveh čistilnih akcij, snemanje videa z Nikom Škrlcem ter objave na družbenih omrežjih ter medijih. Razvili smo tudi izobraževalno-turistični program »Doživetje med zelenimi zakladi morja« (spletna stran), kar je bilo prepoznano tudi z osvojitvijo prvega mesta na natečaju Inova Tour Koper-Capodistria 2024 (Facebook, spletna stran Inkubatorja Sežana, I love Slovenija, RTV Radio Capodistria).

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Izvedena ozaveščevalna kampanja v sodelovanju s SPAR Slovenija in Okoljem Piran:
  - Posnet ozaveščevalni video o morskih travnikih z Nikom Škrlcem (YouTube, Facebook),
  - objava oglasnega sporočila o pomenu morskih travnikov na MMC RTV SLO v sponzorstvu SPAR Slovenija,
  - objavljenih 15 ozaveščevalnih in izobraževalnih objav na socialnih omrežjih,
  - odprta podstran z informacijami o morskih travah na spletni strani Zavoda YouSea,

- objavljenih 23 medijskih prispevkov o morskih travah (med drugim na TV Koper Capodistria, eMORJE).

- Izvedene 4 čistilne akcije v sodelovanju s SPAR Slovenija:
  - 8. 5. 2025 Čistilna akcija morskih travnikov v Ankaranu,
  - 9. 5. 2025 Čistilna akcija morskih travnikov v Kopru.
  - 29. in 31. 8. 2025 Čistilni akciji morskih travnikov v Izoli,
  - 2. in 7. 9. 2025 Čistilni akciji morskih travnikov v Kopru.

TEAMFORADRIS

Transnational mussEls preservAtion systeM FOR the ADRIatic Sea

Projekt TEAMFORADRIS združuje organizacije vseh držav jadransko-jonske regije z namenom raziskovanje glavnih vzrokov za nestabilnosti morskega okolja in izboljšanja upravljanja morskih ekosistemov. Ključni cilj projekta je zmanjšati umrljivost školjk klapavic (Mytilus galloprovincialis) in izboljšati varstveni status morske trave pozejdonke (Posidonia oceanica), s čimer bomo prispevali k varovanju morskih ekosistemov in omogočili trajnostno proizvodnjo morske hrane.

S partnerji bomo pripravili znanstveni akcijski načrt za iskanje skupnih rešitev v sodelujočih državah, vključno s podrobnim pregledom vpliva podnebnih sprememb, okoljskih dejavnikov in plastičnih odpadkov. Projekt načrtuje izvedbo terenskih analiz, raziskav ranljivosti okolja in medsektorskega sodelovanja, na podlagi katerih bomo pripravili znanstveni akcijski načrt z jasnimi smernicami za trajnostno upravljanje. Ta bo predstavljal skupno strokovno osnovo za razumevanje vzrokov smrtnosti obeh vrst in za oblikovanje ukrepov za njihovo obnovo. Preko testiranja pilotnih rešitev v izbranih območjih bo projekt prispeval k vzpostavitvi dolgoročnega okvira za ohranjanje biodiverzitete in izboljšano upravljanje morskih virov v Jadransko-jonski regiji. Ključni rezultati projekta bodo vključevali zbirko dobrih praks, protokole za trajnostno gojenje školjk ter rešitve za spremljanje stanja morja in ekosistemov.

Zavod YouSea kot projektni partner aktivno prispeva k pripravi in izvajanju znanstveno-raziskovalnih in komunikacijskih aktivnosti, ki prispevajo k dolgoročni zaščiti naravne dediščine ter širjenju strokovnega znanja o ekoloških procesih, povezanih z zdravjem školjk in morskih habitatov.

Projekt je financiran s strani Interreg IPA ADRION razpisa.

Spletna stran projekta, podstran na spletni strani Zavoda YouSea

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Pregled strokovne literature o sredozemski klapavici in pozejdonki, z osredotočenostjo na varstveni status obeh vrst in negativne okoljske in antropogene vplive nanj (spletna stran T4A).
- Pripravljen prispevek k skupnemu pregledu okoljskih dejavnikov in poginov klapavic,

s poudarkom na slovenskem morju oziroma severnem Jadranu.

- Izvedeni monitoringi nasada klapavic v sodelovanu z Morsko biološko postajo in Veterinarskim inštitutom v Ljubljani, ki so vključevali vzorčenje klapavic, izračune kondicijskega indeksa in histopatološke analize; od meseca maja do decembra (skupaj 18 monitoringov). Eno od vzorčenj je bilo namenjeno genetskemu vzorčenju - vzorci so bili poslani na Univerzo v Solunu v obdelavo.
- Priprava in izvedba ankete za splošno javnost in zaposlene v školjkarstvu glede precepcije o okoljskih izzivih morja in školjkarstva. Ankete razdeljene med 46 anketirancev.
- Začeli smo z načrtovanjem inovativne rešitve za soočanje s smrtnostjo klapavic v školjkarstvu. Odločili smo se za snovanje inovativne podvodne strukture, s katero bomo nasad prestavili v globjo vodo.
- Komuniciranje o projektnih temah:
    - 15 objav o aktivnostih projekta na komunikacijskih kanalih zavoda YouSea.
    - Priprava in objava štirih interaktivnih posnetkov o vsebinah smrtnosti klapavic za socialna omrežja.

EKO PLIMA

Čistilne akcije in ostale pobude za mobilizacijo javnosti

Vsebinsko področje Eko plima obsega organizacijo čistilnih akcij in drugih okoljskih pobud, ki prispevajo k zmanjševanju onesnaženosti ter krepijo zavest o pomenu čistega morskega in obalnega okolja. Čistilne akcije neposredno prispevajo k varovanju morskega okolja, zmanjševanju onesnaženosti ter krepitvi ozaveščenosti o problematiki odpadkov v naravi. Prav tako pa prispevajo k dolgoročnemu vplivu na vedenje ljudi – spodbujanju odgovornosti, povezanosti z morjem in aktivnemu državljanstvu. Vsako čistilno akcijo spremljamo z beleženjem količine pobranih odpadkov in vrst zbranih materialov, kar prispeva k boljšemu razumevanju virov onesnaženja ter omogoča spremljanje dolgoročnih trendov.

Prav tako komuniciramo različne okoljske pobude, namenjene aktivaciji posameznikov ter spodbujanju zavedanja, da imajo tudi majhne spremembe v vsakdanjem vedenju lahko pomemben skupni vpliv na stanje okolja. S pobudami, kot so izzivi za samostojno pobiranje odpadkov, spodbujanje ponovne uporabe materialov ter izbira okolju prijaznejših izdelkov, želimo posameznike spodbuditi k razmisleku o svojih navadah in jim ponuditi konkretne, dostopne poti za odgovorno ravnanje.

V letu 2024 smo izvedli številne čistilne akcije na morju, obali, v urbanem okolju in morskih travnikih ter skupaj odstranili več ton odpadkov. Ob tem smo zagnali več ozaveščevalnih pobud, kot so izzivi za odgovorno ravnanje z odpadki, promocija okolju prijaznih izdelkov in trajnostnih navad, sodelovali pri razstavah ter aktivno krepili okoljsko zavest javnosti.

Čistilne akcije:

- 25. 05. 2024 – organizacija čistilne akcije “Sjajni Umag” - 65 udeležencev, 11 pridruženih organizacij, zbranih 8,5 ton in 25 m^3 odpadkov (Facebook vabilo, Instagram vabilo, spletna stran, medijske objave - 27. 05. 2024, 28. 05. 2024),
- 01. 07. 2024 – pohod in čistilna akcija ekipe YouSea “Povežimo Istro za morje” - udeleženih 10 sodelavcev in podpornikov zavoda, prehojenih 48,4 km od italijanske do hrvaške meje, pobiranje odpadkov po obali (Facebook objava člana zavoda),
- junij - september 2024 - čiščenje morskega dna po naročilu Okolja Piran - 8 čiščenj, skupno pobranih 52 polnih 25 kg vreč odpadkov (Facebook, Facebook video, YouTube, spletna stran)
- 31. 08. 2024 - sodelovanje na čistilni akciji z Društvom Oceanik in Dnevu delfinov z društvom Morigenos,
- november in december 2024 – čistilni akciji morskih travnikov v sodelovanju s SPAR Slovenija (več v poglavju Zeleni zakladi morja).

Pobude:

- Lepše, kot je bilo - izzic, ki obiskovalce plaž spodbuja, da poleg svojih odpadkov poberejo še pet dodatnih kosov smeti (Facebook, delitev pobude člana zavod, spletna stran) (ustna diseminacija).

- YouSea priporoča - načrt sistema priporočanja okolju in morju prijaznih produktov/podjetij, podeljeni trije certifikati: PlanetCare, Eucerin, Smetumet (spletna stran).
- Zavij z ljubeznijo - načrt izziva, ki spodbuja, da se ob obdarovanju izogibamo zavijanju daril v papir ali plastične ovoje, temveč kot ovitek uporabimo lične kuhinjske krpe/šale/rute, narejene iz bombaža ali drugih naravnih materialov (ustna diseminacija).
- Zagon pobude o odgovornem ravnanju s cigaretnimi ogorki (zdaj imenovan projekt Vzemi svoj ogorek s sabo; Facebook)

SKOK

Program za krepitev kompetenc Obalno-kraške regije

Projekt **SKOK – Skupaj za kompetence Obalno-kraške regije**, ki ga financira Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije v okviru razpisa »Temeljne kompetence 2023–2029«, vodi Ljudska univerza Koper v partnerstvu z zavodom NOMED, Ljudsko univerzo Sežana in Središčem Rotunda.

Namen projekta je povečati vključenost odraslih v vseživljenjsko učenje ter izboljšati temeljne kompetence, potrebne za uspešno soočanje z izzivi sodobne družbe. Programi so namenjeni predvsem starejšim od 55 let, tujcem in osebam z nižjo izobrazbo.

Zavod YouSea v projektu sodeluje kot zunanji izvajalec in v sodelovanju z zavodom NOMED izvaja dva izobraževalna programa – *Glina in trajnost* ter *Z glino v ravnovesju*. Oba programa temeljita na uporabi gline kot ustvarjalnega in refleksivnega medija za razvoj mehkih, trajnostnih in socialnih kompetenc, vključno z veščinami samorefleksije, trajnostnega razmišljanja, čuječnosti, kulturne zavesti in kreativnega izražanja.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- pomoč pri koordinaciji 2 izvedb programa *Glina in trajnost* med januarjem in marcem
- pomoč pri izvedbi 4 izvedb programa *Z glino v ravnovesju* med septembrom in novembrom 2025

TI ZA MORJE

Grajenje partnerstev

Ti za morje je vsebinsko področje, namenjeno povezovanju z ljudmi, ki podpirajo delo in poslanstvo Zavoda YouSea – od članov, donatorjev in sponzorjev do partnerjev, sodelavcev in sledilcev. Ključni cilji so krepitev obstoječih vezi, vključevanje novih podpornikov in zagotovitev dolgoročne stabilnosti zavoda ter njegovih naravovarstvenih dejavnosti. Skozi redno komunikacijo, dogodke, kampanje, ter javne in zasebne pobude za ohranjanje morskega okolja, zavod aktivno gradi skupnost, ki z idejami, prisotnostjo ali finančno podporo sodeluje pri varovanju morskih ekosistemov in širjenju zavesti o pomenu njihove ohranitve.

Povzetek izvedenih aktivnosti:

- Odprtje poslovalnice BAUHAUS Koper – odprtje poslovalnice glavnega sponzorja Morske oaze Piran; objava je izpostavila podporo projektom YouSea za ohranjanje morja.
- Partnerstva, ki spreminjajo svet – sodelovanje Irene Fonda na okrogli mizi platforme SLOGA v prostorih PiNE; izmenjava izkušenj o sodelovanju podjetij in nevladnih organizacij ter ogled razstave.
- Izobraževanje Asterousia Hybrid University – Irena Fonda se je na Kreti udeležila programa UNESCO MAB o naravni in kulturni dediščini, obnovi habitatov in vključevanju skupnosti ter predstavila delo zavoda.

Vključitev v program PiNE za usposabljanje mentorjev in opravljanje prakse - spletna stran

- 13. in 17. december 2024 - Trening za mentorje,
- z letom 2025 so se na prakso vključili trije študenti,
- priprav aktivnosti s študenti - priprav avideov za promocijo projekta Teamforadris in razvijanje platforme Modrih šol.

Krepitev kompetenc delovnega tima zavoda YouSea:

- 12. 02. 2025 Delavnica MAILERLITE PiNA,
- 19. 02. 2025 Delavnica pitchanja,
- 05. 03. 2025 Dnevi pomorstva,
- 10. 04. 2025 Workshop 1: Research Data Sharing as Part of Open Science Communication; https://transform4europe.eu/science-communication-workshops/
- 14. 04. 2025 Dogodek izmenjave znanja konzorcija Povezani za morje: izmenjava znanj in izkušenj med članicami konzorcija; Piran,

- 09. 05. 2025 Strokovna ekskurzija 'Zgodbe morja, ki navdihujejo' https://lasr-feral.si/foto-zgodbe-iz-morja-ki-navidhujejo-strokovna-ekskurzija-lasr-feral-v-ankaran-9-5-2025/ ,
- 21. 5. 2025 Delavnica LIFE prijave na razpis; Izola,
- 16. 06. 2025 Strokovno srečanje »Od kaplje do skupnosti: pametno upravljanje voda v času podnebnih sprememb«, WABIN,
- 17. 07. 2025 "Certified Sustainable Tourism: Protecting Nature, Empowering Travel"- TK, PR
- 02. 09. 2025 Dogodek izmenjave znanja konzorcija Povezani za morje: Komunikacija; Lucija,
- 15. 09. 2025 Dogodek izmenjave znanja konzorcija Povezani za morje: Digitalizacija;
- 19. 09. 2025 - UNESCO dan, Lipica
- 23. - 25. 09. 2025 Marine benthic calcifiers,
- 10. 10. 2025 Usposabljanje BioTiles
- 20. 11. 2025 Posvet Invazivne tujerodne vrste, Kranj
- 15. 12. 2025 Usposabljanje za trenerje PZzM - Ljubljana,
- 16. 12. 2025 Informativni dan razpis PS-NVO25

Komunikacija preko komunikacijskih kanalov zavoda:

Nadaljevanje komunikacije preko naslednjih kanalov Zavoda YouSea:

- Spletna stran: https://www.yoursea.org/
- Facebook: https://www.facebook.com/SeaOasisPiran
- Instagram: https://www.instagram.com/seaoasispiran/
- YouTube kanal: https://www.youtube.com/@seaoasispiran
- LinkedIn: https://www.linkedin.com/company/yousea-institute
- TikTok: https://www.tiktok.com/@seaoasispiran

Ozaveščanje javnosti preko medijev:

Zavod YouSea si prizadeva za širjenje zavesti o pomenu ohranjanja morskega okolja tudi preko rednega obveščanja javnosti v tiskanih in digitalnih medijih. Aktivnosti zavoda so bile objavljene v prispevkih v številnih lokalnih in nacionalnih časopisih, z nastopi v televizijskih in radijskih oddajah ter z objavami v spletnih medijih.

Skupaj smo v letu 2025 zabeležili 157 objav, ki so naštete na spletni strani zavoda YouSea.

Seča, 30. december 2025

Pripravili: Hana Hanžek-Turnšek, Irena Fonda

Irena Fonda

direktorica Zavoda YouSea

Zavod YouSea, zavod za ohranjanje biodiverzitete morja